

Imatge de la Mare de Déu dels Oms

Sant Jaume de Frontanyà

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Imatge emplaçada al cambril del Santuari de la Mare de Déu dels Oms, el que està ubicat en un turonet al costat de la casa dels Oms, amb Frontanyà al Nord, Terradelles a l'Est, Puig-Miró al SE i Picanyes a l'Oest.
Emplaçament	A 300 metres de la carretera de Borredà a Sant Jaume de Frontanyà, pel camí de Frontanyà.
Alçada:	1118
Coordenades:	
Latitud:	42.18143
Longitud:	2.0113
UTM Est (X):	418351
UTM Nord (Y):	4670394

Classificació

Número de fitxa	08216 - 68
Àmbit:	Patrimoni moble
Tipologia	Objecte
Estil / època:	Gòtic Modern
Autoria de l'element:	Restaurada per Lluís Comas Bres el 1939.
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	La imatge va ser restaurada després de l'expoli de la Guerra Civil Espanyola.
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Accés	Restringit
Ús actual:	Religiós/Cultural
Titularitat	Privada accessible
Titular:	Bisbat de Solsona. Palau Episcopal. 25280 SOLSONA

Fitxes associades:

[Santuari de la Maredeu dels Oms](#)

[Pintures del Santuari de Santa Maria dels Oms](#)

[Llegenda de la Mare de Déu dels Oms](#)

[Goigs de la Mare de Déu dels Oms](#)

[Goigs o Cobles a la Mare de Déu dels Oms](#)

Autoria de la fitxa Lluïsa Vilalta Pérez

Data de registre de la fitxa: dc., 09/03/2022 - 00:23

Descripció

La imatge de la Maredeu dels Oms és una talla de fusta policromada d'època gòtica que ha patit moltes modificacions durant els anys. El conjunt actual és delicat, natural, elegant i amb bon sentit de la mesura característic de l'època gòtica, però encara reproduceix models romànics.

La figura de la maredeu apareix asseguda en un tron, amb el Nen a la falda, talment com el tron de Crist infant, assimilat a la saviesa. Ella està vestida amb una túnica llarga fins als peus, de color blau amb decoracions florals de color daurat al pit i una franja a la part inferior amb tons vermells, verds i daurats. Unes sabates daurades ensenyen les puntes al capdevall de la túnica. Lluita una corona daurada amb el que podrien ser pedres precioses de color rubí. Aquesta subjecta una toca de color blanc amb una franja vermella que li arriba fins a les espatlles. La túnica està tallada amb els plecs de la roba, els que marquen les formes del cos i donen realisme a la figura. La cara és molt natural, de figura ovalada, sòbria, però a la vegada tendra i fina. Les celles són pintades, els ulls marrons en una cavitat poc profunda i el nas proporcionat i geomètric, la boca tancada amb llavis fins i mentó arrodonit que sobresurt, de color rojenc, com els pòmuls. Els cabells castanys estan pentinats amb una clenxa central, els que estan coberts per la toca. La mare recolza els braços sobre els genolls i obre les mans tot donant una sensació de benvinguda i a la vegada de protecció del seu infant, que s'asseu al costat esquerre de la seva falda. Sembla ser que la part central del cos és la que va ser salvada de la destrucció durant la Guerra Civil Espanyola.

L'infant vesteix una túnica blanca de màniga llarga, de coll a peus, de color blanc i amb una franja daurada al coll i al pit, la que també ressegueix els volums del cos. Per sota surten els peus descalços. Al cap porta una corona daurada. La cara de l'infant és menys expressiva que la de la mare, el que també destaca pels pòmuls rogencs que li atorguen naturalitat. Amb la mà dreta dóna la benedicció, mentre que amb la mà esquerra subjecta una bola daurada.

Els dos estan situats en un tron també policromat amb colors rogencs i daurats, amb quatre columnes amb una forma gairebé antropomòrfica a la meitat i acabada amb una d'ovalada al capdemunt. Aquest està situat en un pedestal geomètric descendent i emmarcat per una construcció arquitectònica molt geomètrica que els fa de fons.

Les imatges d'arxiu mostren que la figura original ha patit moltes modificacions al llarg dels anys. Aquestes es fan pal·leses al cap de la verge i, sobretot, a la corona, que en ocasions és molt ornada i treballada, amb una posició i vestimenta totalment diferent, el que posa en qüestió si l'actual imatge és realment la original.

La Maredeu dels Oms ocupa un lloc privilegiat al Santuari construït en honor seu.

Observacions:

De la devoció a la Mare de Déu dels Oms en van néixer goigs i poemes, del que destaca el de Joan Benet i Petit (BENET 2012):

I

Altres vergers de Nostra Dona
curulls de fruits, dolços d'amor,
que el mes de maig etern apoma
celestials i belles flors.

A Frontanyà cerca la passa
del riu Merlès capçal airós,
del Berguedà a l'escapada,
del Matamala a l'hort frondós.

Del Lluçanès té la noblesa,
del Berguedà, solana i to;
li dóna fresca i juvenesa
del Pirineu proper el balcó.

Aquests verals de gran bellesa
i sobirana distinció
són adients a la Princesa
que dalt del cel té la mansió.

El nom dels Oms, a més, quin gaudi
porta d'antuvi a cada cor,
que l'om és l'arbre d'ombra fresca,

inspirador de cants d'amor.

A Frontanyà més ho seria
si a la seva ombra té el sojorn
la resplendent Verge Maria,
Mare Divina del cor dolç.

Sota de l'om tota l'anyada
li entonaven les cançons
els de Sant Jaume, Alpens, Vilada,
de Borredà i de tot l'entorn.

Pins i avets mouran les branques
fent tornaveu amb la remor,
la sajolida de flors blanques
seran l'encens amb el timó.

I el Matamala, tot a l'ample
del Pirineu fadrí ratxós,
de la Princesa les lloances
durà a tot vent amb la cançó.

II

La vila de Frontanyà,
vila rica i regalada,
prop de la vila té un palau
bastit de pedra picada.

De la cambra als finestrals
posareu ben bé la balda,
que en essent la Verge dins
abans d'hora apunta l'alba.

Jo no sé qui us collirà,
Flor de lli, Poma vermella;
de tan alta que heu penjat,
no hi arriba cap cistella.

Florida al maig i a l'abril,
de Sió Rosa esclatada,
quan us veuen tan humil
tots els cors prenen volada.

Tarda blana, Oreig suau,
Riuere ll, Pou de Samària,
Doll d'amor celestial
fan les vostres encantàries.

III

La imatge dels Oms és
una talla de gran vàlua
per la molta antiguitat,
la bellesa i la nissaga.

De les que a l'Alt Berguedà
tenen ferma la peanya,
la dels Oms a ben segur
per antiga és la degana.

Asseguda en cadiral
de riquesa desusada,
el cabell daurat com l'or
i la testa coronada.

El Jesús com una flor
tendra, fresca i delicada;
rica Perla de l'orient
en les cloves de la falda.

L'arquimesa del tresor
és un bell temple romànic;
de braçada té els murals,
serenor que escampa l'absis.

Espadanya com s'escau,
finestrells en esqueixada,
i dels anys al bes ardent
té la cara socarrada.

Pur romànic que retreu
el pas lent de les anyades,

entre glòries i amor
és un flam que no s'apaga

i la Verge sempre atén
els batecs de la fillada,
una mà enlairada al cel
i l'altra lliurant les gràcies.

La tonada dels seus goigs,
que omple tota la muntanya,
és esclat d'amor filial
ressonant himne de gràcies.

Pels camins de l'ideal,
quan lluita amb afany la pàtria,
la Mare de Déu dels Oms
esdevé la Capitana.

Quan la plaga, trist flagell
de llagosta afamegada,
com un vent de malvestat
assolava la comarca,

ni una no para el vol
de Sant Jaume en els paratges
protegits sota el mantell
de la poderosa Mare.

Pedregada, focs, estralls,
malaltia irremeiable,
malastruc, tossut eixut,
gams que deixen net l'estable

han cedit davant l'esclat
d'una maternal rialla
de la Verge que dels Oms
com un bàlsam davallava.

Gràcies, gràcies, Floc de neu
de la terra frontanyana,
vostre nom portava escrit
del meu cor entre les branques.

Mes avui que sota l'om
la vostra ombra regalada
he fruit a bastament,
l'he gravat en les més altes.

Quan arribi d'aquell om
cercant l'ombra perdurable,
Amor meu, baixeu-me a obrir,
no em deixeu gelar la barba.

Història

La troballa de la Mare de Déu dels Oms gaudeix de diferents versions. La primera és la típica llegenda on la Mare de Déu és trobada per un bou. El seu pastor se l'endú i quan arriba a casa, la imatge ha desaparegut. El dia següent la torna a trobar al mateix lloc, la torna a recollir i aquesta desapareix una i altra vegada, fins a tres. Finalment accepta que la imatge vol restar al seu lloc original, on li construeixen un santuari.

La segona versió explica que va ser un pastor qui va trobar la imatge dalt d'un om. Poc després de la troballa, els animals del ramat del pastor que estaven afectats per diverses malalties van quedar guarits. Els veïns de la vall van edificar una església al cim del turó prop de la soca de l'om per aixoplugar la Verge, la devoció de la qual va ser molt popular a la zona, especialment entre pastors. D'aquí que Mare de Déu dels Oms és benèfada per guarir els mals de les persones i el bestiar, especialment el mal de trencadura.

El 1936, arran de la Guerra Civil Espanyola, es van destruir els retaules del Santuari dels Oms. Es diu que els veïns del poble van salvar la figura de la Mare de Déu de la total destrucció, tot conservant el fragment central del cos. En lloc de substituir-la per una nova figura, va ser restaurada per l'escultor Lluís Comas Bres, de Vic, el que li va donar un cap nou a la Mare de Déu i una nova imatge a l'infant. Durant l'aplec dels Oms, el 8 de setembre de 1939, la Mare de Déu va tornar al culte.

Per fomentar el culte a Maria, el 1949, el bisbe de Solsona, Vicente Enrique Tarancón va organitzar una jornada mariana a Solsona, on hi va participar la Mare de Déu dels Oms, entre d'altres.

Bibliografia

BENET I PETIT, J. (2012): El trobador de la Mare de Déu, volum III, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

VV.AA. (2005) Sant Jaume de Frontanyà: Art, Natura i Pau; Ajuntament de Sant Jaume de Frontanyà.

FREIXES, C., Prat, Ll. i VILADÉS, R. (2016) Sub tuum praesidium. Sota la vostra protecció. La imatge de la Mare de Déu al Bisbat de Solsona, catàleg d'exposició, Museu Diocesà i Comarcal de Solsona, Solsona.

SERRA, Rosa. (et al.) (1991): Guia d'Art del Berguedà. Ed. Consell Comarcal del Berguedà i Patronat del Centre d'Estudis del Berguedà, Berga.

